

Nr 164.

Utlåtande i anledning av väckt motion om statens övertagande i vissa fall av enskilds förpliktelse att utgiva skadestånd eller annan ekonomisk ersättning.

(3:e avd.)

I en inom första kammaren av herr *Söderquist* väckt motion (I: 108) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om utredning och därav föranlett förslag om sådana bestämmelser — exempelvis genom förskottering från staten — att den, som av domstol tilldömes rätt till skadestånd eller annan ekonomisk ersättning, erhåller möjlighet att få sina genom dom godkända rättsanspråk uppfyllda, särskilt i sådana fall där den ersättningsberättigade är starkt beroende av skadeståndet eller ersättningen.

Till stöd för sitt yrkande har motionären anfört följande.

Det inträffar då och då, att våra domstolar, samtidigt som man dömer en tilltalad skyldig att utgiva visst skadestånd eller viss ersättning, nödgas besluta, att vederbörande skall omhändertagas för vård på sinnessjukhus eller dömer honom till långt frihetsstraff. I åtskilliga fall betyder detta, att den skadestånds- eller ersättningsberättigade antingen aldrig får sin rätt eller nödgas vänta på det utdömda beloppet under lång tid. Det kunde nämnas många exempel härpå. Ett må här anföras.

År 1950 blev en ung kvinna bragt om livet i Solna, då hon var på väg till sitt hem i Huvudsta från sin arbetsplats i Stockholm. Dråparen, en ung man, blev dömd skyldig men straffriförklarades och internerades. Han dömdes emellertid att till den dödas familj utgiva ett belopp för begravningskostnader m. m. Den dömde, som saknade möjlighet att genast betala, kunde givetvis inte heller under vistelse på sinnessjukhuset få möjlighet att göra rätt för sig. Kanske kan han det en gång, kanske inte. Hade han blivit dömd till frihetsstraff för livet eller för mycket lång tid eller vore han obotligt sinnessjuk, finge han aldrig ens tillfälle att betala sin skuld.

Det förefaller icke rimligt, att den som genom laga dom blivit skadestånds- eller ersättningsberättigad över huvud inte ens skall ha någon möjlighet att få sin rätt. Han måste finna domen meningslös. Kanske uppfattar han den som ett hån. Och mer än en har också givit uttryck för förvåning över att det allmänna inte ingriper i dylika fall.

Statsmakterna är ju inte heller främmande för tanken att det allmänna åtminstone preliminärt övertager en enskilds ekonomiska förpliktelser. Så sker exempelvis genom de s. k. bidragsförskotten. Det kunde då icke anses alltför orimligt, om något liknande ägde rum i fall som det ovan relaterade.

Utskottet. Förevarande motion berör ett speciellt problem inom skadeståndsrätten av vittutseende och samtidigt mycket svårlöst beskaffenhet.

Utskottet vill erinra om att den i motionen väckta frågan ur skilda synpunkter belysts i ett av tillkallad utredningsman i samråd med representanter för övriga nordiska länder utarbetat betänkande med förberedande utredning angående lagstiftning på skadeståndsrättens område (SOU 1950: 16). Utredningsmannen har bl. a. uttalat att den stundom framförda tanken att det allmänna skulle bereda ersättning av statsmedel för skada, som tillfogats genom brottslig gärning över huvud, synes böra avvisas men samtidigt funnit det förtjäna övervägas att införa bestämmelser, genom vilka staten i viss omfattning skulle garantera utfående av skadestånd på grund av brott. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 maj 1952 har chefen för justitiedepartementet sedermera i enlighet med i betänkandet givna rekommendationer tillkallat två kommittéer, bilskadeutredningen och kommittén angående det allmännas skadeståndsansvar, vilka har att verkställa revision på vissa begränsade områden av skadeståndsrätten. Avsikten är att arbetet på en allmän lag om skadestånd utanför kontraktsförhållanden skall upptagas, så snart bilskadeutredningen avslutats.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har den i motionen avsedda frågan ägnats en förberedande utredning, avsedd att ytterligare övervägas vid det fortsatta reformarbetet på skadeståndsrättens område. Under sådana omständigheter finner utskottet någon framställning i ämnet från riksdagens sida icke nu vara påkallad.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionen I: 108 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 3 november 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Näsgård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Pålsson, Näsström, Sundelin, Bergh, Hesselbom, Ragnar Persson och Edvin Thun; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Ståhl, Mårtensson i Uddevalla, Rubbestad, Lindholm, Johansson i Mysinge, Åkerström, Wedén, Petterson i Degerfors, fru Ericsson i Luleå och fröken Ager.

Reservation

av herr *Sundelin* och fröken *Ager*.